

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak četrtek in velja s polletno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge evropske države 8 K. Kdor tudi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovori. — Odde „Kataloškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Reklamni se ne vlačijo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejemna naročnina, inšercije in reklamacije. — Izdajatelj: Konrad Probst, Maribor. — Za vsako leto se plačuje od enostopne peščice za enkrat 18 v., ali kar je bilo, 1 kvadrantni centimeter prostora stane 12 v. Za vsako leto se plačuje od enostopne peščice za enkrat 18 v., ali kar je bilo, 1 kvadrantni centimeter prostora stane 12 v. — Izdajatelj: Konrad Probst, Maribor. — Naročnina se dopolnjuje do odgovori. — Naročnina se dopolnjuje do odgovori.

Težki boji v izhodni Galiciji.

Petdesetletnica „Slov. Gospodarja“.

Z današnjo številko je „Slovenski Gospodar“ vstopil v 50. letnik. Dne 16. januarja 1867 je izšla njegova prva številka z naslednjim oklicem na čelu:

„Dragi rojaki! Kdor se neče učiti, ostane nevednež. Nevednost pa je za človeka velika nesreča. To še posebej dokazovati menda ni treba, saj vsak dan vidimo, v katere stiske in sitnobe spravi nevednost človeka. Kdor več zna, več velja in si laže opomaga. Ni pa še dosti, kar se kot otročki v šolah naučimo: tudi nam odraslim je vedno še poduka treba. Zmiraj se kaj novega iznajdi, kar moramo vedeti, če nečemo zaostati za drugimi deželami in drugimi narodi. Mi Slovenci smo bistre glave, a kaj nam pomaga naša bistrost, če je ne rabimo nam in deželi na korist. Kar je za otroke šola, so odraslim dobri časniki in poučljive knjige. Obojih imamo dovolj. V Ljubljani, Celovcu, Gorici, Trstu izhajajo slovenski časniki in se na svitlo dajajo vsake vrste dobre knjige. Samo mi štajerski Slovenci, katerih nas je vendar čez 400.000, nimamo svojega časnika za naše ljudstvo, kateremu je prav gotovo jako treba pouččenja. Zato so se pogovarjali slovenski rodoljubi na Štajerskem in sklenili izdati poučljiv list za slovensko ljudstvo. „Slovenski Gospodar“ prizadeval si boče poučiti naše ljudstvo v domači, lahko razumljivi besedi o raznih gospodarskih, pa tudi v političnih in narodnih stvarih.“

Svojemu smotru je naš list ostal neprenehljivo zvest, po tem svojem načrtu je zvesto deloval od prvega hipa svojega življenja. Njegovo rojstvo in rožna leta njegove mladosti so obenem mladostje narodne probuje Slovencev na Spodnjem Štajerskem. Ob času našega narodnega ovetja je zvezetel naš list, skrbno je gojil to cvetje, zvesto deloval za ljudstvo ob času cvetja, z neumorno vztrajnim delom za narod sam rastele ter se okrepljal. Tudi o „Slovenskem Gospodarju“ veljajo besede, ki jih je naš pesnik Simon Gregorčič posvetil buditelju koroških Slovencev:

„Ti delal si ob času cvetja,
Zvesto si delal pol stoletja,
Zvesto, pogumno in krepko.“

Zbiral je razumsko silo in vso moč volje in dejalnosti našega naroda okoli sebe ter jo porabil in posvetil slovenski mladini, naši domovini:

„Kar sil ti dalo je nebo,
Posvetil ti si vse mladini,
Posvetil vse si domovini!“

Našo domovino, naš narod je neprestano budil, naše ljudstvo je, kakor je že v prvi številki napovedal, vsestransko učil, za naše ljudstvo se neustrašno boril:

„Ti domu si buditelj bil,
Ti domu si učitelj bil,
Za dom si vri boritelj bil.“

Ljubezen in zvestobo našega lista do našega ljudstva je ljudstvo vračevalo s prijateljstvom in zvestobo. Krog naročnikov in bralcev „Slovenskega Gospodarja“ je naraščal od leta do leta. Prve številke „Slovenskega Gospodarja“ so bile tiskane v 500 izvodih, 1. številka njegovega 50. letnika pa se je tis-

kala v 25.000 izvodih. To je napredek, s katerim se ne more ponašati noben drug slovenski pokrajinski list. Tudi ga ni nobenega, sedaj izhajajočega slovenskega političnega lista, ki bi že izhajal 50 let.

Ko stopamo v 50. leto svojega obstanka, beležimo svoj napredek z veliko hvaležnostjo do Boga, ki je blagoslovil težnje in napore našega naroda na Štajerskem in tudi blagoslovil naše delo, izjavljamo pa tudi svojo zahvalo vsem našim naročnikom in prijateljem, pa tudi vsem pošteno in narodno čutečim Slovencev na našem Štajerskem. Ostanite nam tudi v bodoče zvesti, množite krog naših naročnikov in bralcev! Za zvestobo zvestoba!

„Slovenski Gospodar“ pa se bo v svesti svoje velike naloge, ki jo že izvršuje 50 let, tudi v prihodnje ravnal po teh-le besedah, ki veljajo zanj kot nekako navodilo in ob enem kot bodrilo:

„Ti v srca ljubljenih rojakov
Sej seme plemenitih rož,
Da homo narod peščenjakov,
Da homo narod? — jih mož!“

Kmet, zavedaj se svojega stanu!

Burno je bilo leto 1915 za kmečko prebivalstvo. Kdo more prešteti vse težave, ki jih je prestalo naše ljudstvo na deželi. Vrstila se je težava za težavo, a naš kmet pa jih je vse premagal. On daje domovini vojaštvo, armadi in prebivalstvu živež in državi davek. V kmečkem stanu je velika moč, večja odporna sila kot pri marsikaterem drugem stanu.

V sedanjih vojski nam je šele postalo prav jasno, kakšnega pomena za moč države je kmečki stan. Odločilne važnosti za obstoj države in za srečen izid vojske je hudobno sovražnikove nakane. Skoro dobro polovico živil, ki se jih porabi v Avstro-Ogrski, se je prej dovažalo po morju in železnih cestah iz tujine. Odkar pa divja na naših mejah krvava vojska, in nam je Anglija zaprla morske ceste, smo navezani samo na lastne pridelke, na lastno moč.

Ce pogledamo nekaj desetletij nazaj, vidimo, da se je zgodil v našem kmetijstvu, v naši domači gospodarski politiki velik preobrat. Osnovale so se gospodarske organizacije. Gospodarska izobrazba in strokovni napredek v vseh panogah kmetijstva sta pregnala starokopitnost pri obdelovanju polja, in tako je bilo mogoče, da so se z naraščajočim številom prebivalstva tudi povečali naši kmečki pridelki, ki so zadostovali za potrebno prehrano armade in vsega prebivalstva.

Tako je vojska postala šola narodnega gospodarstva in državne gospodarske politike. Iz te šole se po naši domovini in po svetu razlega nauk, kako velevažen in nujno potreben je kmečki stan in kako potrebno je, da se ga varuje, ojačuje in pospešuje. Kaj bi n. pr. pomagala skladišča polna smodnika, dinamita, ekrazita, pušk, topov, strojnih pušk, možnarjev in vsakojakih moralnih sredstev, ako pa bi skladišča žita, moke in raznih drugih živil bila prazna? Anglija je v primeri z nami mnogo na slabšem. Ona nima dovolj domačih poljskih pridelkov, ker nima pravega kmečkoga stanu, in zato je popolnoma odvisna od ameriškega, avstralskega, in ruskega žita, od argentinske živine itd. Mi pa smo hvala Bo-

gu že prišli tako daleč, da nam ni neizogibno in nujno treba zaupati na zunanji uvoz, temveč da svoje potrebe krijemo z domačimi pridelki. Tudi v bodoče se moremo zanašati edino na sebe. V doglednem času je namreč znaten uvoz nemogoč, ker konec vojske se ni tako blizu, kakor je želja. Radi tega je vlada posegla po sredstvih, s katerimi se naj uporaba naših zalog tako uravna, da bomo shajali, dokler nam zopet ne zasije solnce miru. Ker nam je nemogoče, z uvozom izdatno povečati domače zaloge, je treba z živili varčevati. Pripravljeni moramo tudi biti, da spomladi vsako razpoložljivo ped zemlje obdelamo in obsejemo in tako sebi in državi pomagamo do obstanka in zmage. Upamo, da vlada že zdaj vse potrebno ukrene, da bo vojaška oblast prepustila vsaj v najhujših dobah kmečkoga dela kmetom dovolj delavskih moči.

Ti pa, kmečko in delavsko ljudstvo, zavedaj se svojega stanu in njegovega pomena! Tvoj stan zasluži vso čast, ker je izmed najpotrebnejših in najvažnejših. Vrlo slovensko kmečko ljudstvo, zastavi tudi v novem letu svojo moč, da obdelaj domačo grudo! V tem je rešitev za tebe, za tvoje otroke, za naše vojake, za celo našo domovino.

Pol, po kateri bo v letu 1916 hodil slovenski kmet, ni lahka in udobna, temveč je nastlana z bodicami in trnjem. Pa ne obupati! Slovenski kmet je prestal že veliko hudih in težavnih časov in tako bo tudi prestal gorje, ki ga je prinesla vojska. Po srečno izvojevani zmagi pa bo slovenski kmet zopet vesel in srečen obdeloval svojo rodno grudo, čaščen med drugimi stanovi in narodi, največja opora svojemu narodu in celokupni domovini.

Priprave za spomladno setev.

Jesenska setev se letos ni mogla dokončati, ker je nagajalo slabo vreme. Marsikatera njiva je ostala prazna in neobdelana. Naši gospodarji so sicer hiteli, kar se je dalo, toda vse skupaj ni nič pomagalo. Nekaj njiv se je sicer obsejalo še prve dni mesca decembra, ko je odjenjala prva zima. Marsikatera njiva se pa sploh ni dala obdelati, ker se ni zadosti obušila.

Vse to zamujeno delo bo treba nadomestiti spomladi. Škoda pa, ki jo imamo zaradi izostale setve, bo občutna, in sicer najbolj zaradi tega, ker se bo pridelalo manj krušnega žita, kakor ga potrebujemo. Vprašanje, ki nastaja sedaj vsled te zamude, je sledeče: Kaj naj sejemo spomladi namesto zimske pšenice, zimske rži in zimskega ječmena?

Z ozirom na to, da postaja sedanjí vojni čas čim dalje hušji za naše življenje, ni vse eno, kaj sejemo namesto zimskega žita. Prav priprosto bi se dalo to vprašanje rešiti, če bi se sejalo spomladi namesto zimske strni več ovsu in nekaj več turšice. Toda vsa stvar ni tako enostavna. Pomniti je, da nam oves v domači hiši in pa tudi za gospodarstvo premalozaleže, ker ga ne moremo po svoji volji rabiti — Setev turšice je tudi omejena, ker je treba za njo gnoja in delavnih rok. Danes nam pa obojega manjka. Gnoja bomo za prihodnje leto dosti manj pridelali, kakor druga leta, ker se je precej krme odprodalo, in ker se je tudi listja za steljo manj napravilo. Manjkajo nam pa tudi umetna gnojila. K vsem tem neprilikam pride pa še ta, da bi v tem slučaju odpadla setev strnišene ajde, ki jo po naših krajih ne smemo in ne moremo pogrešati. Po zgodnjem ovsu se da sicer pridelati še strnišena repa, ajda pa ne. S pomnoženim setvijo ovsu in turšice bi nam tedaj ne bilo pomagano.

Pač pa si moramo pomagati s setvijo spomladnega krušnega žita, spomladne pšenice, spomladne rži in spomladnega ječmena. Danes, ko primanjkuje vseh vrst kruha, se je treba zatekati k pridelovanju krušnega žita in če se ni dala jesenska setev takega